

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

III. nec defensione tamen caret.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

omnibus, sit & in istis Deus in omnibus.

II. Opportuna fuit illa Origenis adversarijs ad ipsum insimulandum occasio. Theophilus Alexandrinus Pasch. Epist. 1. & 2. inter damnosa eius effata ponit illud. Ponit & Hieronymus in Epist. 59. ad Avitum, cap. 1, 2, & 3. & in Epist. 61. ad Pammach. cap. 5. atque id esse ait dogma Gentilium, & ex parte Platicum. Orosius in Commonitorio ad Augustinum opinionem hanc Origenis quibusdam suae aetatis adscribit; eamque valide convellit Augustinus in libello contra Priscillianistas & Origenistas, cap. 8, 9, 10, & 11. duoque dogmatis hujus fundamenta labefactat, perverfas nimirum interpolationes Pau-

linae hujus sententia: *Vanitati enim creatura subiecta est non volens, sed propter eum qui subiecit eam in spe; & istius quae extat Iobi 15. 15. Caeli non sunt mundi in conspectu eius: cui adsonat illa cap. 25. v. 5. Stelle non sunt munda in conspectu eius.* Quamquam sine errore dici posse concedit ne Angelos quidem ratione divinae justitiae justos esse; ac proinde si detur sideribus inesse Angelos, perspicuum fore ait cur dixerit Iobus stellas non esse mundas in conspectu Dei. At utrum rationis compotes spiritus his infant lucidis corporibus nescire se fatetur, & caute indagandum monet. Vt est, ex Augustini auctoritate multis opinionem istam Origenis impugnat Remigius Rhemensis in Rom. 8. 20. Confurgit & adversus istam Iustinianus in Epistola ad Menam, & Basilij auctoritate afciscit, qui Homil. 3. in Hexaem. Origenem carpit, quod aquas quae supra & infra firmamentum sunt, Angelos tropice significare docuerit; nec idcirco sensu prae ditum animal firmamentum esse tradit, quod gloriam Dei enarret, alioquin animalia futura rorem, & pruina, & abyssum, quod iis laudem Dei Propheta commendat. Sexto demum ex Anathematismis huic Iustiniani Epistola subnexis eadem hanc Origenis sententia de sideribus animatis confoditur. In quo sane miror equid de sideribus peccato obnoxiiis, de eorum spe & futura salute ne verbum quidem in Anathematismis Imperator ille fecerit, cum ejus tamen verba ipsa è lib. 1. *ἀστὲρ ἀπὸ τοῦ πετῖτα* repraesentet, quibus verbis & anima sideribus tribuitur, & Sol inducitur dicens Praestare dissolvi & esse cum Christo, sed necessarium magis esse manere in corpore, propter revelationem filiorum Dei, & eadem acriter reprehendat in Epistola ad Quintum Concilium, quam refert Cedrenus; unum id culpandum ac damnandum suscepit, quod suis tamen non caret patronis ac defensoribus. Rufinus quoque Palastinus in libello De fide, doctrinam hanc Adamantij gravibus argumentis elidit, fundamentumque subruit in hoc Scripturae loco constitutum, Iob. 25. 5. *Astra autem non sunt munda in conspectu eius. Neque enim, inquit, ex eo quod non munda sunt in conspectu Dei, ideo dicuntur animalia, alioquin etiam menstrua mulierum ab ipsis animalia nuncupentur & leprosa domus, quoniam ne ista quidem munda sunt apud Deum, secundum legem Moysi. Multa enim eorum quae sine anima sunt, ratione quadam sepe legimus immunda.* Ait etiam Rufinus hanc Scripturae loca in sententia sua tutelam Origenem convertere: *Sol cognovit occasum suum: Psalm. 103. 19. & illum: Ego omnibus stellis mandavi: Isaia 45. 12.* Denique Nicephorus libr. 17. cap. 28. errorem hunc de animatis sideribus in Quinta Synodo damnatum fuisse narrat.

III. At cum quamvis omni affirmatione asseverasse visus sit Origenes, hoc tamen pronuntiato Lectoris animam occupavit in Prooemio libri prioris Commentarii ejusdem *ἀστὲρ ἀπὸ τοῦ*: De Sole autem, & Luna, & stellis, utrum animantia sint, an exanima manifeste non traditur: quae verba repetit Pamphilus in Apologia. Capite quoque 12 libri sequentis, velut incertus & titubans ait: *Cum ergo, verbi gratia, ad caelestia loca pervenerint sancti, tunc iam rationem astrorum per singula pervidebunt, & si ve animantia sunt, si ve quidquid illud est comprehendent.* Et Tomo primo in Iohannem p. 38, 39. hyperbolice dictum suspicatur à Iobo, astra pura non esse coram Deo: *καὶ γὰρ ἀστὲρ ἄσπετος καὶ ἀνεψυχὸς ὡς ἄνθρωπος ὁμοιωθεὶς τῷ θεῷ, οὐκ ἔστιν ἄσπετος, οὐκ ἔστιν ἀνεψυχὸς ὡς ἄνθρωπος ὁμοιωθεὶς τῷ θεῷ, οὐκ ἔστιν ἀνεψυχὸς ὡς ἄνθρωπος ὁμοιωθεὶς τῷ θεῷ, οὐκ ἔστιν ἀνεψυχὸς ὡς ἄνθρωπος ὁμοιωθεὶς τῷ θεῷ.* Homilia demum in Ieremiam decima, explanans illud Ierem. 12. 4. *Quisque lugebit terra, terram corpus esse ait anima & sensu carens, sed terrae nomine appellari Angelum terrae adstantem, ac itidem aquae, elementis; & rebus singulis.* Quae inter Ecclesiasticos Doctores tritissima est opinio, animata esse sidera per formam adstantem & coherentem, non intromissam & informantem. Atque ex his satis patet Origenis haesitatio.

Ad hanc Pamphilus in responsione ad octavam criminationem, unicuique Christianorum fas esse dicit astra animata vel non animata censere; nec cuiquam opinionis alterius causa haereseos inurendam esse notam, propter hoc quod non ita aperte de his traditum est in Apostolica predicatione. Quod ipsum pra se tulit Adamantius in Prooemio librorum *ἀστὲρ ἀπὸ τοῦ*, uti supra ostendimus. Penitus vero origenistae Ambrosius, sic disserens in Epist. 38. ad Horontianum: *Stelle nebulis obductae vanaesunt, quae solum ministerij huius mundi usus, non sponte utique, sed in spe; quia sperant etiam huius laboris gratiam ab eo qui subiecit eas.* Idcirco propter

A propter eum sustinent, id est propter eius voluntatem. Nec mirum si passim sustinent, cum sciant Dominum suum & creatorem omnium, siue que in caelo, siue que in terra sunt, suscepisse, nostri corporis fragilitatem. Deinde: Illius ergo insitantes bonitatem caelestes creatura, licet ingemiscant, quod mundi huius vanitati subiecte sint, consolantur se, in quod liberabuntur à servitute corruptionis in libertatem gloriae. Augustinus quoque libr. 2. De Genes. ad liter. & in Enchirid. ad Laurent. cap. 58. de eo, ut pote re obscura & incerta, definire se nolle quicquam declarat. Hinc ipse Origenis reprehensor Hieronymus in Eccles. 1. 6. dubitat annon sideribus animam Salomon adesse putaverit: & in Ephes. 1. 22. ne sidera quidem ipsa munda esse coram Deo, eaque Servatoris adventum formidare scribit. Vnde in Epistola 61. ad Pammach. cap. 5. de hoc agens dogmate, Non est, inquit, istius temporis contra dogma gentilium, & ex parte Platonum scribere,

B ante annos ferme decem in Commentarijs Ecclesiasticis, & explanatione Epistola ad Ephesios arbitror sensum animi mei prudentibus explicatum. Quae cum ipsi fuissent à Rufino objecta Invektiv. 1. crimen diluit Apolog. libr. 1. cap. 4. Quinetiam Pseudoclemens in Recognitionib. libr. 5. & R. Moses ben Maimon, animas Aëtris affingunt. Denique S. Thomas libr. 2. contr. Gent. cap. 70. ad fidei doctrinam pertinere negat, Aëtra animata dicantur, an inanima; unde affirmare licet quo numero Iustiniani anathematismos habuerit, qui affirmantem sententiam confodiunt.

C IV. Viam Origeni ad id dogma praemonstravit Plato, qui in Timaeo caeli animam rationis esse compotem ait, eaque nihil à Deo praestantius fuisse procreatum: & in Epinomi Deos praedicat *ἡσθησῶν, ὅτι ἡ δὲ τῶν ἡσθησῶν καὶ τῶν ἀσθησῶν ἡ δὲ δαιμονοειδὴς τὴν αἰσθησῶν*. Praemonstravit & Thales Ionicae sectae princeps, qui rebus universis animam tribuebat. Praemonstravit & Pythagoras qui Aëtra Deos esse censebat. Praemonstraverunt & Stoici, & ipse, si Plutarcho, Alexandro Arodisafo, & alijs credimus, Aristoteles. Platonis sententiam ac ipsa propemodum verba pro more suo retulit Philo, nam in libro *ἑστὴν τὴν ἀσθησῶν* (quae vocem usurpavit Origenes) *καὶ πάντες αἰσθησῶν καὶ ἀσθησῶν*, quod Origeni non placuit. Huic quoque ad eam capessendam opinionem praivit Clemens Alexandrinus in Eclogis *ἐν τῇ ἀσθησῶν*. Perseveravit autem ad nostram aetatem illud de animatis sideribus placitum, defensoresque habuit viros quantivis pretij Tychonem, & Keplerum.

D V. Augustinus libro 5. De Civit. Dei, cap. 1. eorum confutans dogma qui sine Dei voluntate discernere opinantur sidera quid agant, vel quid bonorum habeamus, malorumve patiamur; haec subiungit: *Quod si dicuntur stella significare potius ista quam facere, ut quasi locutio quaedam sit illa positio praecens futura, non agens (non enim mediocriter doctorem hominum (Origenem notat) fuit ista sententia: non quidem ita solent loqui Mathematici, ut verbi gratia dicant, Mars ita positus homicidam significat; sed, homicidam facit. His, inquam, Origenem designasse creditus est: nam in eo fragmento, quod è Commentariorum ipsius in Genesim Tomo 3. excerptum Eusebius Praeparationis Evangelicae libro sexto inseruit, aëtris futurorum inesse significationem affirmat, non etiam causam, quod faciunt Genethliaci; motum ergo iis a Deo & ordinem inditum, ut inde futurorum cognitionem Angeli hauriant; cuius quidem cognitionis adeptionem, cum vires superaret humanas, ab Angelis apostatis in homines aliqua ex parte fuisse transmissam; nullam autem libero arbitrio vim vel necessitatem hinc inferri. Praeter Augustinum haec vehementer castigant Rufinus Palaestinus in libello De fide, & Procopius Gazaus in Gen. 1. 14. qui ab Origene, quem in alijs ad verbum fere sequitur, hac in parte discessit.*

E Sane si futura multa non ab aëtris praenuntiari duntaxat, sed & effici dixisset Origenes, & siderum viribus corpora haec terrena varijs affici modis, & ad haec illaue commoveri & inclinari, in eadem esset causa ac Apotelesmatici omnes, & hodierni Astrologiae patroni, quorum sententia, integra modo, servetur humani libertas arbitrij, haereseos nota immunitis est. At cum significationem solum futurorum, iridem ut Synesius, non causam aëtris adscripserit, illata arbitrij libertate, eo minus etiam decretis Ecclesiae advertatur illius opinio; quam manasse è Platoniorum scholis satis apparet ex Plotini Enn. 2. libr. cap. 1. & 7. & Enn. 3. libr. 1. cap. 6. quem secutus est Macrobius libr. 1. in Somn. Scip. cap. 1.

F Cum in eo autem, quod diximus, fragmento, & alibi quoque, causam futurorum sideribus neutiquam inesse magno conatu Origenes probaverit, miror id ei dogma affictum: *ὅτι πῶντων ἡσθησῶν καὶ ἀσθησῶν ἡ δὲ δαιμονοειδὴς*, quod inter alia eidem exprobrari solita decimo loco recenseret Anonymus auctor Apologiae pro Origene, apud Photium Cod. 117.

VI. Praeter superiora, illud quoque reprehendendi causa è lib. 4. *ἡ δὲ ἀσθησῶν* recitat Iustinianus: *τίς τῶν ἡσθησῶν καὶ ἀσθησῶν, καὶ δαιμονοειδὴς, καὶ ἡ δὲ δαιμονοειδὴς, καὶ ἡ δὲ ἀσθησῶν καὶ ἀσθησῶν* Quis mentis compos statuat primum, & secundum, & tertium.